

АДАПТАЦІЯ ПОСЛУГ БАНКІВ В УКРАЇНІ ДО ВИМОГ ЄС

Основною метою наукової статті є визначення сутності банківських послуг на підставі аналізу вітчизняного законодавства, а також права ЄС та окремих європейських країн (на прикладі Республіки Польщі). Розглянуто існуючий поділ банківських послуг на три групи у відповідності до Закону України «Про банки і банківську діяльність». Для виконання поставленої мети в статті досліджено напрямки державної політики та правового регулювання здійснення банківської діяльності. Визначено цілі та окремі інструменти (засоби, методи тощо) такого правового регулювання банківської діяльності.

Для подальшого розгляду цього питання проведено порівняльний аналіз положень національного законодавства із положеннями Директиви 2013/36/ЄС. В якості прикладу нормативно-правового регулювання окремих європейських країн досліджено Закон Республіки Польща «Pravo Bankowe». Відзначено фактичний дуалізм регулювання банківської діяльності у зв'язку зі здійсненням банками, як мінімум, двох самостійних функцій. Окремо досліджено природу банківських операцій у відповідності до Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» та Угоди про асоціацію між Україною з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони. Висловлено тезу про відповідність національної законодавчої термінології та змісту історичній практиці та зручності здійснення операцій. Але також відмічено незакінчений характер уніфікації операцій на ринках фінансових послуг.

На підставі викладеного зроблені висновки про проблемність визначення термінів та змісту правовідносин при проведенні банківських операцій. Звернено увагу, що законодавство України потребує врахування сучасних вимог щодо узгодження банківського регулювання та економічного розвитку економіки з переходом до її цифровізації та до механізмів Індустрії 4.0.

Ключові слова: банківські послуги, банківська діяльність, Індустрія 4.0, фінансові послуги, *acquis communautaire*.

Постановка проблеми. Необхідною передумовою економічної стабільності будь-якої сучасної держави можна вважати належно функціонуючу банківську систему, яка сприяє наданню сучасних банківських послуг, що забезпечується ефективним національним законодавством та його гармонізацією з правом ЄС. Втім ефективність юридичного регулювання не може бути досягнута без чіткого розуміння сутності об'єкта регулювання та інструментів впливу на нього, місця банківського регулювання в реформуванні та повоєнному відновленні економіки України, в тому числі в умовах сучасних засобів регулювання, таких як Індустрія 4.0.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх років проблемами правового регулювання банківських операцій займалися науковці різних галузей науки та права, що відповідало актуальним викликам часу проведення досліджень. При

формуванні в Україні банківського права та законодавства поняття банківських послуг і операцій надавали в більшості українські вчені, зокрема такі як І. А. Безклубий, О. О. Качан, І. Л. Нурзад, О. П. Орлюк, частіше за все на основі функціонально-змістовного аналізу або з формально юридичних підстав законодавчого визначення банківської діяльності. Ж. О. Андрійченко, І. М. Чмутова звертали увагу на розвиток системи банківського нагляду за банківськими операціями на засадах ризик-орієнтованого підходу, надійність банків України та їх здатність протистояти ризикам відмивання коштів [1]. Платіжні послуги банків досліджувати В.П. Богун, І. А. Безклубий, І. М. Жуков, С. М. Половко, визначаючи їх зміст та завдання по удосконаленню. Разом із тим, за наявності окремих правових понять ринків фінансових послуг, в тому числі банківських послуг, безпосередньо банківських операцій та видів банків-

ської діяльності, стає необхідним узгодження законодавчого регулювання банківської діяльності з існуючими механізмами державного регулювання економіки України.

Мета статті. У зв'язку з відміченими проблемами для відповіді на питання про формування напрямів правового регулювання здійснення банківської діяльності та й одночасно державної політики щодо переходу економіки до Індустрії 4.0, належного виконання функцій фінансового посередництва банків необхідно визначити можливі завдання для гармонізації подальшого регулювання банківської діяльності, надання фінансових послуг з механізмами перебудови функціонування економіки України в умовах Індустрії 4.0, а також відмітити тенденції наближення регулювання банківських операцій до вимог бізнес-середовища з врахуванням інтересів банків або їх клієнтів.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо існуючий в Законі України «Про банки і банківську діяльність» [2] (далі – Закон України «Про банки») поділ банківських послуг. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про банки» банківська діяльність складається з трьох банківських послуг, надання яких має право здійснювати в банківській діяльності виключно банк на підставі банківської ліцензії. До таких послуг належать операції з залучення на вклади коштів фізичних та юридичних осіб, операції з відкриття рахунків, їх ведення та розміщення залучених коштів банком від власного імені. При цьому необхідно відмітити, що назви перелічених операцій не відповідають термінології в інших законах про фінансові послуги.

Порівняємо регулювання цього питання з правом ЄС та Польщі. Директива № 2013/36/ЄС Європейського парламенту та Ради про доступ до діяльності кредитних організацій і пруденційний нагляд за діяльністю кредитних організацій та інвестиційних компаній, що вносить зміни до Директиви 2002/87/ЄС і скасовує дію Директиви 2006/48/ЄС і 2006/49/ЄС [3] (далі – Директива 2013/36/ЄС) передбачає схожу класифікацію операцій кредитних організацій, але не пов'язує їх тільки з банком, оскільки ці питання вирішуються на рівні національного законодавства країн ЄС. Так, перелічені за законодавством України операції відповідають наступним видам діяльності кредитних установ: названим в п. 1, 2, 4 Додатку до Директиви 2013/36/ЄС: прийом депозитів та інших коштів, що підлягають поверненню; кредитування, яке включає: споживчий кредит, кредитні угоди, що стосуються нерухомого майна, факторинг, з правом або без права регресу, фінансування комерційних угод (включаючи форфейтинг); платіжні послуги. Одноманітне застосування норм, встановлених Директивою 2013/36/ЄС стосовно виконання

пруденційних вимог підконтрольними установами, додатково закріплено в Регламенті № 575/2013 Європейського парламенту та Ради від 26 червня 2013 щодо пруденційних вимог для кредитних установ та інвестиційних фірм та вносить зміни до Регламенту № 648/2012/ЄС (далі – Регламент № 575/2013) [4].

На прикладі Польщі визначимо наскільки законодавство Польщі чітко закріплює вимоги законодавства ЄС. Закон Республіки Польща (далі – Закон РП) «Pravo bankowe» від 29 серпня 1997 р містить підхід визначення банківських послуг як банківської діяльності та їх видів, при чому в науці їх перелік поділяється на дві частини: суто банківські види діяльності та види фінансових послуг (діяльності), які може здійснювати банк [5]. Суто банківськими є ті, які здійснюються на підставі ліцензії в ч. 1. ст. 5 Закону РП «Pravo bankowe»: прийом готівкових депозитів, оплатних на вимогу або строкових, ведення рахунків цих вкладів; введення інших банківських рахунків, надання кредитів, надання та підтвердження банківських гарантій, а також відкриття та підтвердження акредитивів; випуск банківських цінних паперів; здійснення іншої діяльності, передбаченої виключно для банку в окремих актах. До другої групи відносяться такі види діяльності, які можуть здійснювати небанківські організації та які перелічені у ч. 2 ст. 5. Закону РП «Pravo bankowe»: надання грошових кредитів; чекові, вексельні та ордерні операції; надання платіжних послуг та видача електронних грошей; строкові фінансові операції; купівля та продаж грошових вимог; зберігання цінних предметів та цінних паперів, використання скриньок сейфів; купівля та продаж валютних цінностей; надання та підтвердження поручительств; виконання певних обумовлених дій, пов'язаних з випуском цінних паперів; посередництво при здійсненні грошових переказів та розрахунків іноземній валюті.

Таким чином, фактичний дуалізм регулювання банківської діяльності в Польщі виконує як мінімум дві функції: по-перше, визначає перелік видів суто банківської діяльності, по-друге, визначає чітко, що саме ці види діяльності складають спеціальну компетенцію банків.

Подібні операції в Законі України «Про фінансові послуги», а також в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 6 вересня 2014 року [6] (далі – Угода про асоціацію) та в Додатку щодо фінансових послуг до Генеральної угоди про торгівлю послугами (Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі, ратифікований Законом України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі» від 10.04.2008 № 250-VI [7] класифікуються як фі-

нансові послуги і мають саме в цих нормативних актах змістовну тотожність термінам, наведеним в Директиві №2013/36/ЄС видам фінансових послуг, які за своїм формулюванням відрізняються від термінів цих операцій в Законі України «Про банки». Наприклад, в Угоді про асоціацію ці види діяльності визначаються так: Послуги з прийняття вкладів та інших коштів, що підлягають поверненню, від населення (підпункт 1 пункту 4 ст. 125); послуги з кредитування всіх видів, у тому числі споживчий кредит, кредит під заставу нерухомості, факторинг та фінансування комерційних операцій (підпункт. 2, пункту. ii. пункту. а) частини 2 статті 125); усі платежі і послуги з переказу грошей, зокрема кредитні, розрахункові та дебетові картки, дорожні чеки та банківські тратти (підпункт. 4, пункту. ii. пункту. а) частини 2 статті 125). Це показує, що наведені визначення в останніх міжнародних документах надають змогу уніфікувати види діяльності або операції банків для розуміння і відповідності при проведенні міжнародних операцій.

В той же час, по-перше, в ст. 47 Закону України «Про банки» термінологія національного законодавства щодо банківських послуг, як можливо допустити, більш відповідає історичній практиці та зручності здійснення операцій в Україні та вимогам нагляду за діяльністю банків.

По-друге, інші фінансові послуги, в тому числі шляхом укладення з юридичними особами (комерційними агентами) агентських договорів, які здійснюються банками. В останньому випадку перелік фінансових послуг, що банк має право надавати своїм клієнтам (крім банків) шляхом укладення агентських договорів, встановлюється Національним банком України (далі – НБУ) на підставі Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». При такому поділі фінансових послуг банків на виключно банківські та інші фінансові, які здійснюють банки, фактично підтверджується дуалізм банківських послуг і в Україні, що зустрічається в законодавстві інших країн.

По-третє, певний перелік операцій банків, в тому числі й нефінансових послуг, відносяться до інших видів діяльності відповідно до ч. 6 ст. 47 Закону України «Про банки»: 1) інвестицій; 2) випуску власних цінних паперів; 3) випуску, розповсюдження та проведення лотерей; 4) зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа; 5) інкасації коштів та перевезення валютних цінностей; 6) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій); 7) надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг. Слід враховувати, що при такій класифікації в цій групі видів діяльності необхідно відокремлювати за скла-

дом учасників інвестиційні послуги, операцій з цінними паперами, які є фінансовими послугами, але відносяться до інвестицій, що чітко не встановлено при класифікації в Законі України «Про банки». Банки здійснюють прямі інвестиції та операції з цінними паперами відповідно до законодавства України про цінні папери, інвестиційну діяльність та згідно з нормативно-правовими актами НБУ. Банк має право здійснити інвестицію лише на підставі письмового дозволу НБУ, виконання економічних умов та додержання обмежень. При наявності традиційного поділу інструментів в інвестиційному праві на інвестиції та форми інвестування, ближче за змістом до них є інвестиційна операція, оскільки має таке ж додаткове навантаження як і при банківському регулюванні на підставі багатосторонності юридичних дій при інвестиційній діяльності.

Наведений висновок не суперечить співвідношенню понять в *Acquis communautaire* та національному законодавстві держав – членів ЄС. Так, наприклад, в Законі Польської Республіки (далі – ПР) «Prawo bankowe» [8] види банківських операцій в основному відповідають класифікації викладеній в Директиві № 2013/36/ЄС. Але, на відміну від цієї Директиви, в ст. 5 Закону ПР «Prawo bankowe» поділ банківських операцій здійснено на дві групи: перша група – яку можуть здійснювати тільки банки, та друга – фінансові послуги, які регулюються як банківські операції в разі здійснення їх банками.

Доцільно звернути увагу, що до втрати чинності Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 р. № 15-93 [9] та Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій, затвердженого постановою Правління (далі – ПП) НБУ від 15.08.2011 р. № 281 [10], особливості валютних операцій банків та їх види потребували окремого розгляду, в тому числі і на підставі одержання генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій. Після набуття чинності 07.07.2018 р. Закону України «Про валюту і валютні операції» № 2473-VIII від 21.06.2018 р. [11] відповідно до статті 9 цього закону банки здійснюють валютні операції на підставі банківської ліцензії. Виокремлення для додаткової класифікації потребує тільки фінансові послуг банків на ринку цінних паперів, в тому числі і у зв'язку з наявністю Порядку видачі, зупинення дії та анулювання ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу, затвердженого Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 21.10.2021 р. № 982 [12].

У аспекті викладеного нормативістського підходу до переліку банківських операцій, необхідно відмітити, що поняття фінансових послуг перейшло

до банківського законодавства з загального Закону України «Про фінансові послуги», використано для фактичної незакінченої уніфікації операцій на ринках фінансових послуг, але не відмінняє основних положень щодо підходів до характеру банківських операцій та їх спеціального регулювання.

Викладене дає підстави для існування бізнес-орієнтованої позиції при прийнятті нормативно-правових актів у сучасних умовах. Так, одним з напрямків регулювання фінансових послуг і одночасно банківських операцій є законодавче врегулювання платіжних операцій в Україні: відповідно до Закону України «Про платіжні послуги» від 2021 р., який було введено в дію 21.08.2022 р., НБУ проведено ряд змін нормативно-правових актів, повну їх заміну або прийняття нових. Фактично НБУ оновив або взагалі прийняв нові нормативно-правові акти [13]. Так, наприклад, перелік платіжних та допоміжних послуг, передбачений в статтях 1066, 1076-1, 1076-9 Цивільного кодексу України, статтях 5-8, 63-64, 71, 78, 81 Закону України «Про платіжні послуги», було врегульовано спеціальними нормативно-правовими актами, виходячи зі зручності та цілісності надання певних платіжних та допоміжних послуг з метою банківського регулювання та проведення послуг надавачами послуг.

Особливу групу складають банківські операції Національного банку України, які здійснюються відповідно до Закону України «Про Національний банк України», Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затвердженого ПП НБУ від 17.09.2015 р. № 615 [14], а також щодо провадження депозитарної діяльності НБУ та депозитарними установами відповідно Положення про провадження депозитарної і клірингової діяльності та забезпечення здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, затвердженого ПП НБУ від 21.12.2017 р. № 140 [15], яка стосується цінних паперів, облік яких згідно Закону України «Про депозитарну діяльність» [16] належить до компетенції НБУ.

Одночасно при визначенні системи банківських операцій, передбачених як певна правова категорія, необхідно також розподіляти їх з метою особливостей регламентування на підставі змісту правовідносин на наступні групи: розрахункові (ст. 51 Закону України «Про банки»), кредитні (ст. 49 Закону України «Про банки»), депозитні, факторингові та лізингові операції (ст. 339 Господарського кодексу України (далі – ГК України)). Така випадкова класифікація за декількома критеріями зводить в одну групу депозитні та кредитні операції, до яких за своїм характером необхідно віднести факторингові та лізингові операції на підставі того, що останні мають кредит-

ний характер та зазнають однакового банківського регулювання.

Перелічені погляди дозволяють, на наш погляд, надати ознаки та відповідь на питання щодо змісту правовідносин при проведенні банківських операцій.

Законодавство України дає підстави відступати від виключно цивільно-правового розуміння банківських правовідносин. Закріплення в законодавстві, що регулює окремі банківські та фінансові послуги, вимог щодо змісту договору про надання фінансових послуг, визначення повноважень за НБУ по встановленню додаткових вимог дає підстави стверджувати, що названі норми, по-перше, регулюють спеціальну форму (структуру) складання договору, по-друге, уповноважений державний орган не може вносити зміни до умов договору, які визначаються тільки законами. Тому таке регламентування дозволяє віднести останнє до державного регулювання саме операцій та послуг як діяльності, що саме в частині відноситься до компетенції уповноваженого державного органу.

Разом із тим чинні нормативні акти не надають поняття банківської операції. При визначенні поняття банківської операції необхідно виходити з правовідносин, які регулюються відповідно до ст. 3 Закону України «Про банки і банківську діяльність», а саме під час заснування, реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації банків, з урахуванням визначення поняття банківської діяльності та переліку банківських операцій у статтях 2, 47 даного Закону, які поступово трансформуються під тиском сучасних вимог фінансових ринків.

Слід відмітити додатково до викладеного. Сучасні наукові ідеї та програмні документи міжнародних фінансових організацій та НБУ дозволяють відмітити перспективи в підходах до створення гармонійної банківської системи.

1. Прийняття нових законів в сфері платіжних послуг дасть змогу наблизити банківські послуги до клієнтів за допомогою різних механізмів, серед яких важливе місце займає цифровізація банківських послуг.

2. Впровадження стандартів відкритого банкінгу покращить послуги клієнтам за рахунок доступності, зручності, контролю та інших критеріїв.

3. Запровадження фінтеху дозволить конкурентно розвивати ринок банківських та допоміжних послуг за рахунок залучення ІТ-інфраструктури.

4. Цифровізація, відкритий банкінг, фінтех самі по собі будуть мати ефективний вплив на ринок фінансових послуг, а можливо і на ринок капіталів. Але ця обмеженість може бути не в інтересах економіки України та провадження Індустрії 4.0. Так, наприклад, відмічається мета використання техно-

логії Blockchain в умовах Індустрії 4.0 - задля прискорення переказів, усунення кібервтручання в операції, інших здобутків [17]. Але це може бути не остаточним у зв'язку з тим, що в такому разі мало-залежні від цифровізації платіжних послуг учасники Індустрії 4.0 не одержать тотожних переваг, що ґрунтуються на механізмах Індустрії 4.0. Крім того, участь банків в переході економіки до Індустрії 4.0 науковці констатують засобами впровадження ІТ-технологій, мобільних платіжних додатків, електронного документообігу [18]. Але на наш погляд в таких підходах криється тільки удосконалення банківських послуг, відсутнє реальне зближення банківської сфери з переходом економіки України до Індустрії 4.0 і, можливо, в перспективі до Індустрії 5.0. Одночасно реалії показують, що в Україні є все законодавче підґрунтя для започаткування конвергенції банківської діяльності, ринків фінансових послуг, та ринків капіталів з реалізацією завдань Індустрії 4.0. Серед ключових нормативно-правових актів в цьому напрямку є Закон України «Про

державно-приватне партнерство», Закон України «Про індустриальні парки», інші закони а також деякі програмні документи: Стратегія Національного банку до 2025 року, затверджена НБУ у 2021 р. [19] та Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена Постановою КМУ від 3 березня 2021 року №179 [20].

Висновки. Викладене потребує відступити від визначення нормативного регулювання банківської діяльності: або залишитися на ґрунті сталого нормативістського регулювання або регулювати банківську діяльність із врахуванням сучасних світових тенденцій щодо банківської діяльності та фінансових послуг і як ринків, які сприяють економічному зростанню країни. Тому наразі постає питання щодо удосконалення підходів у відповідності до яких необхідно визначитися зі співвідношенням сучасних засобів правового регулювання банківської діяльності, їх обґрунтування та обов'язкове впровадження в економіко-правові механізми Індустрії 4.0.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг : монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. 304 с. URL: <https://ndipzir.org.ua/archives/7005>.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
3. Consolidated text: Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013L0036-20220101>.
4. Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex:32013R0575>.
5. Sikorski G. Prawo bankowe. Komentarz, C.H. Beck, Warszawa 2015. P. 27.
6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 06.09.2014 р. № 1678-VII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
7. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі: Закон України від 10.04.2008 р. № 250-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-17#Text>.
8. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Dz.U. 1997 nr 140 poz. 939. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19971400939>.
9. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-93#Text>.
10. Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій: затв. Постановою Правління Національного банку України від 15.08.2011 р. № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-11#Text>.
11. Про затвердження Положення про валютний нагляд: Постанова Національного банку України від 03.01.2019 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19#Text>.
12. Про затвердження Порядку видачі, зупинення дії та анулювання ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу Рішення НКЦПФР від 21.10.2021 р. № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1563-21#n10>.

13. Про імплементацію Закону України «Про платіжні послуги». Веб-сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/law-payment-services>.
14. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Постанова Національного банку України від 17.09.2015 р. № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text>.
15. Про затвердження Положення про провадження депозитарної і клірингової діяльності та забезпечення здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів Національним банком України: Постанова Національного банку України від 21.12.2017 р. № 140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0140500-17#Text>.
16. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 р. № 5178-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>.
17. Войтко С. В., Гафарова Л. М. Особливості створення та розвитку Blockchain в умовах Індустрії 4.0. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. Вип. 26. С. 33–37. URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/225604>.
18. Савченко М., Неголюк Ю. Демократизація банківської системи в умовах розвитку цифрових технологій. *Галицький економічний вісник*. 2021. №1(68). С. 103–111. С. 103. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/68/940.pdf>.
19. Стратегія Національного банку України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU_2021-2022.pdf?v=4
20. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>.

REFERENCES

1. Vnukova, N. M. & Hlibko, S. V. (Eds.). (2020). *Modern economic and legal risk-oriented means of regulating the development of the financial services market*. Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy. Retrieved from: <https://ndipzir.org.ua/archives/7005> [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine “On Banks and Banking”, No 2121-III (2000, December 7). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> [in Ukrainian].
3. Consolidated text: Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 “On access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions”, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013L0036-20220101>
4. Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 “On prudential requirements for credit institutions and investment firms” and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex:32013R0575>
5. Sikorski, G. (2015). *Prawo bankowe*. Komentarz, C.H. Beck, Warszawa, p. 27 [in Polish].
6. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, No. 1678-VII (2014, September 6). Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011 [in Ukrainian].
7. On ratification of the Protocol on Ukraine’s accession to the World Trade Organization: Law of Ukraine from, No. 250-VI (2008, April 10). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-17#Text> [in Ukrainian].
8. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Dz.U. 1997 nr 140 poz. 939. Retrieved from: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19971400939> [in Polish].
9. “On the System of Currency Regulation and Currency Control”: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine, № 15-93 (1993, February 19). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-93#Text> [in Ukrainian].
10. “Regulations on the procedure for granting foreign banks of general licenses to banks and branches of foreign banks for currency transactions”. Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine, № 281 (2011, August 15). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-11#Text> [in Ukrainian].
11. “On Approval of the Regulation on Currency Supervision”: Resolution of the National Bank of Ukraine, № 13 (2019, January 3). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19#Text> [in Ukrainian].
12. “On approval of the procedure for issuing, suspension and revocation of a license for conducting professional activity in the capital markets”: Decision of the NCSSMC, № 982 (2021, October 21). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1563-21#n10> [in Ukrainian].
13. On the implementation of the Law of Ukraine On Payment Services. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/payments/law-payment-services> [in Ukrainian].

14. On approval of the Regulations on the application of the National Bank of Ukraine standard instruments of regulation of liquidity of the banking system: Resolution of the National Bank of Ukraine, № 615 (2005, September 17). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text> [in Ukrainian].
15. On approval of the Regulations on conducting depository and clearing activities and ensuring the implementation of securities transactions by the National Bank of Ukraine: Resolution of the National Bank of Ukraine, № 140 (2017, December 21). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0140500-17#Text> [in Ukrainian].
16. Law of Ukraine “On the Depository System of Ukraine”, № 5178-VI (2012, June 6). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text> [in Ukrainian].
17. Voitko, S. V. & Hafarova, L. M. (2020). Features of Blockchain Creation and Development in Industry 4.0. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo*, 26, 33–37. Retrieved from: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/225604> [in Ukrainian].
18. Savchenko, M. & Neholiuk, Yu. (2021). Democratization of the banking system in conditions of development of digital technologies. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 1 (68), 103–111. Retrieved from: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/68/940.pdf> [in Ukrainian].
19. Strategy of the National Bank of Ukraine by 2025. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU_2021-2022.pdf?v=4 [in Ukrainian].
20. National Economic Strategy for the period up to 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 179 (2021, March 3). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

HLIBKO SERHII

PhD in Law, Associate Professor, Head of the Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development
of NALS of Ukraine

ADAPTATION OF BANKS’ SERVICES IN UKRAINE TO EU REQUIREMENTS

Problem setting. A properly functioning banking system that facilitates the provision of modern banking services, which is ensured by effective national legislation and its harmonization with EU law, can be considered a necessary prerequisite for the economic stability of any modern state. However, the effectiveness of legal regulation cannot be achieved without a clear understanding of the essence of the object of regulation and the instruments of influence on it, the place of banking regulation in the reforming and post-war restored economy of Ukraine, including in the conditions of modern regulatory mechanisms, such as Industry 4.0.

Analysis of recent researches and publications. In recent years, the problems of legal regulation of banking operations have been dealt with by scientists from various fields of science and law, which corresponded to the current challenges of the time of conducting research. During the formation of banking law and legislation in Ukraine, the concepts of banking services and operations were mostly provided by Ukrainian scientists, in particular such as I. A. Bezklubny, O. O. Kachan, I. L. Nurzad, O. P. Orlyuk, most often on the basis of a functional and substantive analysis or on formally legal grounds of the legislative definition of banking activity. Zh. O. Andriichenko, I. M. Chmutova drew attention to the development of the banking supervision system for banking operations based on a risk-oriented approach, the reliability of Ukrainian banks and their ability to resist the risks of money laundering. Bank payment services to be investigated by V.P. Bohun, I. M. Zhukov, S. M. Polovko, defining their content and tasks for improvement. At the same time, in the presence of separate legal concepts of financial services markets, including banking services, directly banking operations and types of banking activity, it becomes necessary to harmonize the legislative regulation of banking activity with the existing mechanisms of state regulation of the economy of Ukraine.

Target of the research. In connection with the noted problems, in order to answer the question of the formation of directions for the legal regulation of banking activity and, at the same time, the state policy regarding the transition of the economy to Industry 4.0, the proper performance of the functions of financial intermediation of banks, it is necessary to determine possible tasks for the harmonization of further regulation of banking activity, the provision of financial services with mechanisms for restructuring the functioning of the economy of Ukraine in the conditions of Industry 4.0, as well as to note the trends of approximation of the regulation of banking operations to the requirements of the business environment, taking into account the interests of banks or their clients.

Article’s main body. The actual dualism of the regulation of banking activity in Poland performs at least two functions: first, it defines the list of types of purely banking activity, and secondly, it clearly defines that these types of activities constitute the special competence of banks.

Similar operations in the Law of Ukraine «On Financial Services», as well as in the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, dated September 6, 2014, and in the Appendix regarding financial services to the General Agreement on Trade in Services (the Protocol on the Accession of Ukraine to the World Trade Organization, ratified by the Law of Ukraine «On the Ratification of the Protocol on the Accession of Ukraine to the World Trade Organization» dated 04/10/2008 No. 250-VI are classified as financial services and have in these normative acts, the substantive identity of the terms given in Directive No. 2013/36/EU for types of financial services, which are worded differently from the terms of these transactions in the Law of Ukraine «On Banks».

Conclusions and prospects for the development. It is necessary to deviate from the definition of normative regulation of banking activity: either to remain on the basis of stable normative regulation or to regulate banking activity taking into account modern world trends regarding banking activity and financial services and as markets that contribute to the economic growth of the country. Therefore, there is currently a question regarding the improvement of approaches in accordance with which it is necessary to determine the ratio of modern means of legal regulation of banking activity, their justification and mandatory introduction into the economic and legal mechanisms of Industry 4.0.

Key words: banking services, banking, Industry 4.0, financial services, *acquis communautaire*.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Глібко С. В. Адаптація послуг банків в Україні до вимог ЄС. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 127-134.